РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

І.Л.Литвинчук, аспірант *
Житомирський національний агроекологічний університет

Доведено важливість інтеграції українського АПК у світові агропродовольчі ринки, розглянуто ризики аграрного бізнесу, обгрунтовано роль ризик-менеджменту як механізму підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва.

Постановка проблеми. Останнім часом у світовій економіці відбулися значні зміни у виявленні джерел і ресурсів, які визначають економічний розвиток. Трансформація агропромислового виробництва до ринкового середовища супроводжується докорінною перебудовою економічних, соціальних, правових відносин, розвитком підприємництва і конкуренції, що зумовлює внесення радикальних змін у систему менеджменту. Зокрема, вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва мають теоретичні і практичні дослідження проблем економічного ризику.

Аналіз останніх досліджень. Серед дослідників ризику слід виділити таких вчених, як: А. П. Альгін, Дж. М. Кейнс, А Маршалл, О. Моргенштейн, Ф. Найт, Дж. Нейман, Дж. Бароне-Адезі, Т. Боллерслев, Р. Енгль.

Мета і методика дослідження. Метою дослідження є доведення впливу ризик-менеджменту на підвищення конкурентоспроможності підприємств агарного сектора України. Для досягнення поставленої в роботі мети використано аналіз, синтез, системний і ситуаційний підходи, а також прийоми теоретичного узагальнення та порівняння.

Результати досліджень. У даний час науковими та політичними колами широко експлуатується тема вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ) [1]. Економісти прогнозують зростання і стабілізацію світових цін майже на всі сільськогосподарські товари, зменшення кон'юнктурної невизначеності на внутрішніх та зовнішніх агропродовольчих ринках, прискорення динаміки ринкових реформ в Україні шляхом створення цивілізованих умов конкуренції, зростання прозорості державної політики і приведення законодавства у відповідність до норм і правил СОТ. Ці чинники сприятимуть не тільки зростанню обсягів іноземних інвестицій в економіку, але і покращенню умов для підприємництва, у тому числі і в сільській місцевості, що позитивно позначиться на вирішенні ряду соціальних проблем села.

Поряд із цим, членство у СОТ для України пов'язане з багатьма ризиками сільськогосподарського виробництва, яке і без того є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності внаслідок дії таких факторів, як сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту

* Науковий керівних – В.П. Якобчук, к.е.н., доцент

продукції та технології, рад інших причин. Найбільшу небезпеку несе в собі зменшення рівня захисту внутрішнього агропродовольчого ринку, зниження фінансування з державного бюджету заходів «жовтої скриньки», втрати національних виробників, пов'язані з адаптацією до нового конкурентного та регулятивного середовища. Внаслідок лібералізації торгівельних режимів, з одного боку, і скорочення державної підтримки власних товаровиробників, з іншого, знизиться конкурентоспроможність власної продукції не тільки на внутрішньому, але і на зовнішньому ринку [2, с.29].

Зазначені ризики, на перший погляд, мають короткотерміновий характер. Проте враховуючи попередній досвід економічних перетворень в Україні, короткострокові негативні чинники можуть стати довгостроковими, а негативні тенденції – набути системного характеру. З огляду на викладені факти для підвищення конкурентоспроможності українського сільськогосподарського виробника слід розробити ефективний механізм управління ризиками.

Ризик-менеджмент – це система стратегій, методів і прийомів для зменшення можливих негативних наслідків на результати діяльності організації при ухваленні помилкових з різних причин рішень [3, с.44]. Найпоширенішими інструментами ризик-менеджменту є уникнення ризиків, лімітування свідомо прийнятого ризику, диверсифікація як засіб зменшення сукупної схильності ризику за рахунок розподілу коштів між різними активами, аналітична робота, страхування, хеджування, резервування фінансових ресурсів.

Для побудови ефективної системи ризик-менеджменту в аграрному підприємстві необхідні наступні кроки.

1. Складання карти ризиків шляхом аналізу бізнес-процесів.
2. Впровадження системи поточного моніторингу ризиків на основі системи операційних ризик-індикаторів у розрізі всіх напрямів діяльності компанії.
3. Розробка принципів оцінки і прогнозування ризиків.
4. Створення системи профілактики появи ризиків, а також сценаріїв криз.
5. Відстеження відповідності господарської діяльності суб'єкта господарювання (з урахуванням створення системи ризик-менеджменту) стратегічним цілям, визначеним керівництвом підприємства.

Висновки і пропозиції. Грамотно продумана система управління ризиками підприємства дає можливість стабілізувати найважливіші стратегічні і тактичні показники діяльності, оптимізувати розміщення ресурсів, капіталу відповідно до оцінки ризиків, запобігти втратам, підготувати бізнес до дій у надзвичайній ситуації і підвищити репутацію компанії. Таким чином, застосування алгоритмів ризик-менеджменту дозволить значно підвищити конкурентоспроможність українського аграрного бізнесу.

Список використаних джерел

1 .*Кобута І., Шевцов О.* Внутрішня підтримка сільського господарства в контексті приєднання України до Світової організації торгівлі / *І. Кобута, О. Шевцов Н* Актуальні питання аграрної політики. 36. праць Проекту «Аграрна політика для людського розвитку». – Київ. – 2002, – С.342–412.

2. *Базилюк Я.Б.* Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення / *Я.Б Базилюк* / Адміністрація Президента України; Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2002.

3. *Балабанов И.Т.* Риск-менеджмент / *И.Т. Балабанов.* – М.: Финансы и статистика, 1996.